

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 13 του μηνός 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 247

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Η ε' Αρρωστη Δούλα' συνέχεια.
 ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Το δραμακι της εύτυχίας.
 ΝΙΚΟΣ ΠΟΡΙΩΝΗΣ. 'Ο έρωτόπληθος προσκνητής του Σαζιήρου.
 'Ο Πεταλιδής και ο λόγος του Λάμπρου.
 ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. 'Αληθινόν περιμύθι.
 ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ. Μιά 'Αθηναϊκή ιστορία.
 ΣΥΡΝΙΟΣ. 'Ο πόλεμος για τή γλώσσα στη Σύρνη.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μ. 'Αδύλαχος.
 ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ— Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ --- Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΠΑΝΤΕΛΙΔΕΙΟΣ ΚΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ

Facit indignatio versum.... 'Ο θυμός εμπνέει τόν ποιητή, μα ο θυμός μπορεί θεός να γίνει και του κριτικού. Ζωηρό παράδειγμα τής αλήθειας αυτής μας έδωσε τήν περασμένη Κυριακή ο καθηγητής κ. Λάμπρος. Διάχασε τήν κρίση του Παντελίδειου διαγωνισμού. Μας είπε τή γνώμη του για τά σταλμένα έρετο; δραματικά έργα, γνώμη τριπλοσφραγιστή, να πούμε; γιατί πίσω από τόν εισηγητή στέκονται; και οι δύο άλλοι έμύτεχοι και έμύρνοι του κ. Λάμπρου, οι κύριοι. Πολίτης και Σακελλαρόπουλος, που θα υπογράψουμε μαζί του τήν έκθεση.

'Ο κ. Λάμπρος που συνήθιζε να φορή χειρόχτια, κάθε φορά που μιλεί, τή φορά τούτη αποφάσισε να βγάλη τά χειρόχτια του, για νάχη ελεύτερα τά χέρια του, και να μωρη άνέμωδα να μεταχειρίζεται τό βούνευρο. Πολυ κόπο δι χρειάζοταν βέβαια για να χτυπηθούνε και να κατακυλιστούν έργα άκαιμικά και φόβια. 'Ομως μές' από τή χαύνη φυλή τών έργων τούτων πολλά έτυχε να διαλαληθούν από κριτές άκαδημαϊκούς για έργα δυνατά και έμορφα και να έγκωμιαστούνε και να βραβευσθούν. Και χρειάζοταν πάντα κάποια άπόφαση για να τά βάλη κανείς τέτοια άπορίμματα εκεί που πρέπει, μα για πάντα, από τό ύψος μιας έπίσημης έδρας (τά λόγια τών έπίσημων ζέρουμε πως συχνά πικνά δέν είναι και τά πιο σημαντικά;) και χρειάζοταν τάλμη κάπως για να ζεστομίση κανείς, ζαστερα και στρογγυλά, τή γνώμη του άπάνου σε κάποια ζήτήματα. Σε καιρό που με τήν έρωτέρην ιδέα μπορεί να σκουπίσης και τά πιάτα σου, και να περιμένης για τούτο δαφνοστέφανα. Σε καιρό που κιντυνεύεις, γιατί, ίσα ίσα, δουλεύεις με όλη σου τήν καρδιά, μα και όλως διόλου άφίλαυτα και άλογάριστα, μια ιδέα, να παρκαταθής δέν ζέρω ποιός έφιάλτης πληρωμένος δέν ζέρω από ποιό έβέρη, άνάμεσα στους λογής άδιάντροπους συμπεροντολόγους και στους λογής βροντολόγους τιποτένους!

'Ο κ. Λάμπρος μίλησε όρθα, γενναία, παστρικά, τσουχτερα. 'Ο λόγος του σχεδόν άπ' τήν αρχή ως το τέλος σατυρικός, και με τό κεντρί τής ειρωνείας. Μάλιστα θα μπορούσε κανείς να παρατηρήση πως ο τόνος του λόγου κάπως τραβούσε μπροστά πάρα πολύ και πως ο ρήτορας ξεχνούσε πως είτανε, βλαμένος από Πανεπιστήμιο, εισηγητής άκαδημαϊκού διαγωνισμού.

'Αδικηφορο. Δέν είναι κανείς υποχρεωμένος να υποφέρει άπερίοριστα ήποιαδήποτε σκληριά, και μπορεί τό λουτρό να μαλακώση κάπως τά νεύρα τών άπολλώνων μελαδών που νομίζουν άπαραίτητο χρέος τους να τροφοδοτούνε κάθε χρονιά άπαράβητα τά πανεπιστημιακά διαγωνίσματα, στέλνοντας και ξανακατελωντας, επί γενεές γενεών, τά κίτριναμένα τους άνορθόγγραφα και από όπου κι άν τάγγιξης κακογραμμένα τους δερτεια. 'Οτες άμαρτίες κι άν έχη φορτωθή στη ραχη του τό Πανεπιστήμιο, δέν έκαμε συμβόλαιο με τους δραματοπαλωματῆδες, και δέν είναι υποχρεωμένο να τους περιμαζώνη όλους αυτούς ειρηνικά και συγκαταβατικά στο σπιτικό του, και κάποτε να τους θαμάζη μάλιστα και να τους δίνη διπλώματα Σοφοκλήδων, χωρίς να σχολή και μια φορά άκμάν για τό Θεό, χωρίς επί τέλους να τους παρκατώη στο κάρρο του έωθινού κλουπιδιάρα.

'Ο κ. Λάμπρος έδωσε να καταλάβη ο κοσμάκης άνκλυτικά και παραδειγματικά κ' έπιγραμματα, τά πρόχειρα, τά δημοσιογραφικά, τά άνιστόρητα, τά άδασάνιστα, τά άταίριαστα, και τής ούσίας και τής μορφής, τά πεζά και τά παγερά και τού ύφους και τής γλώσσας τών πιο πολλών, μές' από τους 40 δραματογράφους του φετινού Παντελίδειου, και όλων τών τωρινών και τών άλλωτινών πληγών τών ποιητικών μας διαγωνισμών. 'Αναγκάστηκε δι να κρατήση κάπως ξεχωριστά τό φραγελίο του άπάνου σε δύο ειδών φαμπρικαδόρους; από αυτούς υποφέρουν, καθώς φαίνεται, σκληρότατα ο πανεπιστημιακοί διαγωνισμοί. Είναι οι άγιογδύτες τής πατριωτικής ιδέας άπ' τή μια μεριά, οι άγιογδύτες τής γλωσσικής ιδέας από τήν άλλη. Δέν πιστεύουμε νάχη ο κ. Λάμπρος τίο λίγο πατριωτισμό από τή βουγαροφάγα και τήν έμβοσπαράχτρα φυλή τών Τυρταίων και τών Αισχύλων του Λασσάνη και του Παντελίδη. 'Ως προς δι τό γλωσσικό ζήτημα θα είτανε πολύ παραξένο να τόνε βροτίση κανείς, τόν προσεχτικώτατο και άττικιστικώτατο καθαρολόγο ρήτορα και συγγραφέα, όπαδό τής γλωσσικής ιδέας, καθώς έμεις τήν έννοούμε. Κάθε άλλο. Και γι' αυτό, ίσα ίσα, όσα τόνισε ο κ. εισηγητής για τό γλωσσικό ζήτημα, από τήν άφορμή τών καθαρμάτων τής μαλλιαροφαγίας, βραβευμένων και μή), έχη κάπως ξεχωριστή σημασία, και δείχνει

πως στοχαζονται οι σοβαροί και με συνείδηση άνθρωποι, ε.π.κ. αν πιστεύουν για τό ζήτημα τής γλώσσας. «Τους πλείστους—είπε άνάμεσα στ' άλλα ο κ. Λάμπρος,—τών έπιχειρούντων να κερδοσκοπήσωσι προχείρως επί του φανατισμού τών έθρων τής δημόδους γλώσσας δέν δύνανται να άνυψώσωιν ύπέρ τού χαμαλόν έδαφος, έφ' ού χαμαιβατεί ή πεζή αυτών διάνοια, ούτε ο μακνδύας του 'Εθνισμού όν κομικώς περιβάλλονται μη άίσχυνόμενοι; και δι' αυτής τής προτύχου συκοφαντίας περι έξαγορής διά ξένων χρημάτων να κατακερυνεβολώσι τους φίλους τής δημόδους, ούτε ή δθθην καθαρεύουσα ή άρχαίζουσα αυτών γλώσσα, ήν γράφουσι σχολαστικώς και σολοίκως. Διά τούτους δι τους λόγους τά πλείστα τών τοιούτων κατασκευασματα, άντί να κινήσωσι τόν γέλωτα, προκαλούσι μόνον τόν οίλτον προς τους γράψαντας» (1).

'Ως έδώ, μπορεί να πούμε, είναι τό κρητικό μέρος του λόγου του κ. Λάμπρου και τής κριτικής του φετινού Παντελίδειου. Δύο λόγια άκόμα και για τό θετικό μέρος τής χαρακτηριστικής αυτής ιστορίας. 'Ισα με τώρα, για να βραβευτής σε δραματικούς διαγωνισμούς ο κανόνας ο γενικώτατος είτανε να παρουσιαστής με έαμβο δωδεκάσύλλαβο, με καθαρεύουσα, με καθρηση ψευταριστοτελική, και με όλα τά παρεπόμμενα τά γεννημένα από τήν τριάδα τούτη τή δημιουργική. Και να που ή κριτική του φετινού Παντελίδειου βραβεύει ένα δραμα που δέν είναι γραμμένο ούτε με έαμβους, ούτε με καθαρεύουσα, ούτε με τή λεγόμενη καθρηση. Στο δραμα αυτό ή κριτική δέν έδωσε τό χιλιόδραχμο βραβείο, μήτε τό στέφανο τής δάφνης. Μα τού έδωσε κάτι, ιδεολογικώτερο, μα, κατά τή γνώμη μας, και πολυτιμώτερο. Τό παίνεσε κατά τρόπο που ήθελε να ζηλέψουν και πολλοί βραβευμένοι Λασσάνειοι και άλλοι. Τό κήρυξε άπολύτως άνώτερο από τά άλλα, τού άναγκώρισε πλούτο λυμικό, βαθύ αίσθημα, δύναμη ποιητική, τί άλλο θέλετε; Και τού έδωσε, καθώς πολύ έξυπνα σημείωσε ο κ. Λάμπρος, τόν πλατωνικό στέφανο που έδωσε τού Ποιητή ο μεγάλος συγνεφοχτίστης τής αλλοιτείας, κι ός τόν έδιωξε τόν ποιητή. Τέτοιο δώζιμο, κι από μέρος του Πλάτωνα, κι από μέρος τών κριτών του Παντελίδειου, είναι για να περηφανευτεί ο διωγμένος. Τό «Εφημερώνει», τó έργο που έτσι ξεχωρίστηκε, φαίνε-

(1) 'Ας μοσ συχωρεθῆ μια υποσημείωση. 'Ο κ. Λάμπρος λέει πως «το γλωσσικό ζήτημα υπό τις διαφόρους αΐτούς φάσεις ήδύνετο ίσως να γίνει θέμα κωμωδίας». Βέβαια. Και κάθε κατάσταση τής ψυχής, κάθε τής ζωής περίπτωση, κάθε κοινωνικό πρόβλημα— από τή δραματική του όψη—νομίζω πως μπορούν ξεχωριστά να δώσουν άφορμή σε κωμωδία ή σε τραγωδία. 'Όσο για τή εβζυλωνία, μάς φαίνεται ένα νόστιμο κίπευ κίπευ κ' έξυπνο χωρατό, ίπένου σ' ένα άνόστο θέμα.